

Haarlem

Reageren
antwoord@haarlem.nl

Meer informatie
www.haarlem.nl

Vragen
023 – 511 51 15

Gemeente Haarlem • Concerncontrol

Evaluatie oprichting kringloopbedrijf en relatie afvalstoffenheffing

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Onderzoeksopdracht	3
1.2	Leeswijzer	4
2	Afsprakenkader kringloopbedrijf.....	5
2.1	Besluitvorming voortzetting kringloopbedrijf (2013).....	5
2.2	Doelstellingen Businessplan Kringloopbedrijf Haarlem	5
2.3	Uitgangspunten exploitatiebegroting in businessplan.....	6
2.4	Overeenkomst Spaarnelanden en Paswerk (2014)	8
2.5	Opzet kringloopbedrijf door Werkpas.....	9
2.6	Afspraken Spaarnelanden en de gemeente	9
3	Resultaten kringloopbedrijf.....	11
3.1	Fase 1: inzameling en inkoop	11
3.2	Fase 2: operationele kosten	13
3.3	Fase 3: verkoop en afvoer restfracties	14
3.4	Vergelijking businessplan en werkelijke resultaten	14
4	Evaluatie afsprakenkader en resultaten.....	17
4.1	Wat is afval en afvalbeheer	17
4.2	Grondslag tariefstelling afvalstoffenheffing.....	17
4.3	Resultaten onderzoek afvalstoffenheffing Haarlem 2015	18
4.4	Doorbelasting lasten en baten textiel	19
4.5	Werkelijke kosten verwerking huisraad	19
4.6	Evaluatie zuiverheid tariefstelling afvalstoffenheffing.....	19
5	Alternatieve bekostiging re-integratie en tariefstelling afvalstoffenheffing	20
6	Verantwoording.....	22
	Bijlage 1: beschrijving betrokken partijen.....	23
	Bijlage 2: samenvatting overeenkomst Spaarnelanden en Werkpas.....	24

1 Inleiding

1.1 Onderzoeksopdracht

In 2013 besloot het College van B&W tot combinatie van twee maatschappelijke doelstellingen: enerzijds het vergroten van de kansen op werk voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, en anderzijds duurzame en doelmatige afvalinzameling door reductie en hergebruik van de afvalstroom. Twee herbruikbare afvalstromen, textiel en huisraad, werden tot 2013 onder verantwoordelijkheid van Spaarnelanden ingezameld en verwerkt door kringloopbedrijf De Schalm. Toen het kringloopbedrijf beëindigd werd, onderzochten Spaarnelanden en Paswerk op aandringen van de gemeente hoe de twee doelstellingen m.b.t. afvalinzameling en kans op werk behouden konden blijven. De partijen stelden een gezamenlijk businessplan op voor het realiseren van re-integratietrajecten met behulp van inzamelen en hergebruiken van textiel en huisraad door het opzetten van een sorteercentrum en kringloopwinkels. Het College stemde in met het businessplan, dat inhoudt dat ingezameld textiel via de textielbakken ter (gedeeltelijke) bekostiging van re-integratietrajecten wordt ingezet.

In opdracht van het College van B&W is nagegaan hoe door Spaarnelanden nv en Werkpas Holding bv sinds 2013 invulling is gegeven aan het vastgestelde businessplan en de hieruit voortvloeiende afspraken. Daarnaast wenst het College inzicht in relatie tussen het kringloopbedrijf en de afvalstoffenheffing, nadat dit verband in het onderzoek naar de afvalstoffenheffing (2016/113224) is geëxpliciteerd. Door de waarde van in Haarlem opgehaald textiel in te zetten voor bekostiging van re-integratietrajecten, zijn de netto verwerkingskosten van Spaarnelanden - en daarmee het tarief van de afvalstoffenheffing – hoger. Daar staat tegenover dat het kringloopbedrijf activiteiten uitvoert die aan te merken zijn als afvalscheiding.

Dit onderzoeksrapport is het resultaat. Het doel is om de resultaten van deze evaluatie, waaronder de relatie met de afvalstoffenheffing, te verwerken in de Kadernota 2017.

De onderzoeksopdracht luidt als volgt:

1. Reconstrueer de businesscase van inzameling en verwerking van textiel en huisraad. Geef inzicht in het vigerend afsprakenkader met betrekking de werk-, kosten- en opbrengstenverdeling tussen Paswerk en Spaarnelanden, zoals besloten (2013/422892).
2. Geef inzicht in de wijze waarop in de praktijk uitvoering wordt gegeven aan het afsprakenkader en bijbehorend businessplan, en beoordeel deze. Bepaal in hoeverre afgesproken doelen behaald zijn.
3. Geef inzicht in de resultaten van het onderzoek naar de hoogte en samenstelling van het tarief van de afvalstoffenheffing, met betrekking tot de componenten textiel en huisraad.
4. Evalueer de in 2013 afgesproken businesscase in het licht van de resultaten van het onderzoek naar de hoogte van de afvalstoffenheffing (2016/113224).
5. Betrek de resultaten van de evaluatie bij het proces van de Kadernota 2017. Bepaal welke alternatieve bijdragen mogelijk zijn voor de businesscase van inzameling en verwerking van textiel en huisraad.

1.2 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 gaat in op het afsprakenkader rond het kringloopbedrijf: de gemeentelijke besluitvorming omtrent het businessplan voor textiel en huisraad en de bilaterale afspraken die sinds 2013 gemaakt zijn tussen Spaarnelanden en Werkpas.

In hoofdstuk 3 worden de resultaten van het kringloopbedrijf gepresenteerd. In dit hoofdstuk wordt de exploitatiebegroting uit het businessplan van 2013 vergeleken met de resultaten van het kringloopbedrijf in 2015 en 2016. Op basis van de gemaakte afspraken en resultaten wordt beoordeeld in hoeverre de gestelde doelen behaald zijn.

Hoofdstuk 4 evalueert het afsprakenkader en de resultaten in relatie tot de afvalstoffenheffing. Dit hoofdstuk behandelt wat afval en afvalverwerking is, de grondslag van de afvalstoffenheffing en het concept van maximale kostendekkendheid. Daarnaast wordt de relatie gelegd tussen de tariefstelling van de afvalstoffenheffing en het huidige afsprakenkader omtrent verwerking van textiel en huisraad.

In hoofdstuk 5 wordt een voorstel gedaan voor een alternatief afsprakenkader ten behoeve van voortzetting van het kringloopbedrijf en een zuivere tariefopbouw van de afvalstoffenheffing.

Hoofdstuk 6 geeft weer met welke partners dit rapport tot stand is gekomen.

In de bijlage wordt de aard van de betrokken partijen en de verhouding tot elkaar behandeld. Daarnaast wordt de huidige overeenkomst tussen Spaarnelanden en Werkpas samengevat.

2 Afsprakenkader kringloopbedrijf

Het afsprakenkader omtrent het kringloopbedrijf bestaat uit het businessplan van Spaarnelanden en Werkpas, besluitstukken van de gemeente, en de afspraken die Spaarnelanden en Werkpas vervolgens met elkaar en individueel hebben gemaakt.

2.1 Besluitvorming voortzetting kringloopbedrijf (2013)

In 2013 is besloten de activiteiten van De Schalm voor te zetten in een nieuw op te richten kringloopbedrijf. Kringloopbedrijf De Schalm was een organisatie met twee doelstellingen: hergebruik van textiel en huisraad en re-integratie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Toen het kringloopbedrijf beëindigd werd in de zomer van 2013 stonden de gemeente en Spaarnelanden voor de keuze hoe verder te gaan met de inzameling van textiel en huisraad. Deze stromen werden onder verantwoordelijkheid van Spaarnelanden ingezameld en verwerkt door De Schalm. De gemeente achtte het noodzakelijk een alternatief te vinden. Op aandringen van de gemeente hebben Spaarnelanden en Paswerk (de gezamenlijke sociale werkvoorziening van de gemeenten in Zuid-Kennemerland) een gezamenlijk businessplan opgesteld. Op 29 oktober 2013 stemde het College van B&W in met het besluit "Realiseren van re-integratietrajecten door het inzamelen en verwerken van textiel en huisraad" (kenmerk 2013/422892). Met dit besluit werd ingestemd met het gezamenlijke businessplan:

1. In te stemmen met het businessplan van Paswerk en Spaarnelanden voor het realiseren van re-integratietrajecten met behulp van inzamelen en hergebruiken van textiel en huisraad;
2. In te stemmen met het aan Paswerk gratis ter beschikking stellen van ingezamelde textiel via de textielbakken ter (gedeeltelijke) bekostiging van de re-integratietrajecten;
3. In te stemmen met transparante verrekening van werkelijke kosten tussen Spaarnelanden en Paswerk voor te verlenen diensten;
4. Handhavend op te treden conform de Afvalstoffenverordening ten opzichte van organisaties en bedrijven die onbevoegd afval inzamelen;
5. Dit besluit heeft voor de gemeente geen financiële gevolgen: de gemeente blijft de inkomsten uit textielinzameling en –verhandeling derven, ter grootte van € 165.000,-;
6. Dit besluit wordt ter informatie toegezonden aan de commissies Samenleving en Beheer.

Tijdens de raadsvergadering waarin het Collegebesluit werd behandeld, werd Motie 24 "Afval of waardevol" aangenomen. De motie grijpt in op de Haarlemse 'markt' voor textiel en huisraad, door expliciet meer inzamelende partijen toe te (blijven) staan, mits hiertoe door de gemeente ontheffing op de afvalverordening is verleend. De verleende ontheffing betekent dat Spaarnelanden en Paswerk niet beschikken over een monopolie op inzameling van textiel en huisraad.

2.2 Doelstellingen Businessplan Kringloopbedrijf Haarlem

Het Businessplan Kringloopbedrijf Haarlem (d.d. 3 mei 2013) maakt integraal onderdeel uit van het Collegebesluit. Daarmee maken de in het plan gepresenteerde doelstellingen, en de gehanteerde uitgangspunten voor de exploitatiebegroting integraal deel uit van het afsprakenkader tussen de gemeente, Spaarnelanden en Paswerk.

Paswerk en Spaarnelanden omschreven de opdracht en scope van het businessplan als volgt:

Paswerk wil samen met Spaarnelanden een kringloopbedrijf oprichten. Het businessplan is gemaakt in opdracht van de directie Spaarnelanden en van Paswerk en gebaseerd op de actuele kennis en ervaring van deze branche, relevant voor Haarlem en omstreken. Dit businessplan beschrijft de situatie dat de nieuwe entiteit twee nieuwe locaties inricht met bedrijfsfuncties op het gebied van inname-, sorteer- en verkoop.

De bedrijfseconomische doelstellingen voor de korte termijn (0-2 jaar) waren als volgt:

- centrale intake en inname van huisraad (1.250 ton/jaar);
- sorteren kleding/textiel ingezameld via kledingbakken (700 ton/jaar);
- verkopen van huisraad en textiel (€ 1.600 K/jaar);
- twee kringloopwinkels, locatie Schalkwijk en Haarlem noord;
- inzet van minimaal 35 medewerkers die een achterstand op de reguliere arbeidsmarkt hebben.

De doelstellingen voor de lange termijn (>3 jaar) waren:

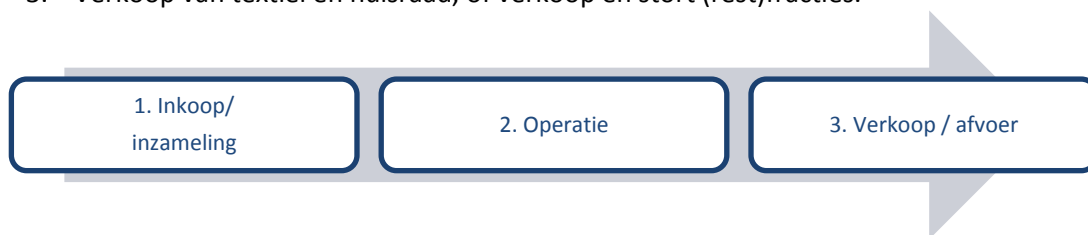
- bedrijfseconomisch gezonde exploitatie;
- zodanig hergebruik van textiel en huisraad, zodat Haarlem volgens het Landelijk Afvalstoffen Plan 45% afvalscheiding behaalt (=LAP2);
- duurzame inzetbaarheid voor mensen met een achterstand tot de reguliere arbeidsmarkt;
- verhogen sociale functie in de wijk.

Aangezien aanvullende afspraken werden gemaakt in juni 2014, en kringloopwinkel 'De Snuffelmug' pas in maart 2015 opende, is de evaluatie gericht op de doelstellingen voor de korte termijn (0-2 jaar).

2.3 Uitgangspunten exploitatiebegroting in businessplan

De activiteiten van het kringloopbedrijf zijn in te delen in drie categorieën activiteiten, die na elkaar plaatsvinden:

1. Inzameling en inkoop van textiel en huisraad;
2. Grof- en fijnsorteren van textiel en huisraad naar verkoopbaar en (rest)fracties;
3. Verkoop van textiel en huisraad, of verkoop en stort (rest)fracties.

Figuur 1: kringloopproces textiel en huisraad

In de exploitatiebegroting bij het businessplan is uitgegaan van de volgende uitgangspunten:

- Centrale intake en inname van huisraad (1.250 ton/jaar), sorteren kleding/textiel ingezameld via kledingbakken (700 ton/jaar).
- Twee huurpanden, winkels met 1.750 en 1.500 m² verkoopoppervlakte in respectievelijk Haarlem Noord en Schalkwijk. Aan laatstgenoemde vestiging zit ook een sorteercentrum vast

waar huisraad, boeken en kleding wordt gesorteerd. Totale oppervlakte van de 2 vestigingen: 2.000 m2 (noord) en 2.700m2 (Schalkwijk).

- Professioneel personeel voor hoger- en middenmanagement. 1 FTE bedrijfsleider (overall) en 4 FTE Teamleiders, allen ingeschaald conform hoogste trede schalen CAO.
- Uitvoerend door sociale werkplaats-gedetacheerden. Uitvoerend werk volledig ingevuld met gedetacheerd SW-personeel van Paswerk, conform de geldende tarieven. Vermenigvuldigingsfactor gebruikt om een permanente goede bezetting te realiseren bij winkeltijden die ruimer zijn dan een reguliere werkweek.
- Stafdiensten worden grotendeels ingekocht bij de moederorganisaties.
- Afschrijvingskosten op basis van een complete investeringsbegroting. Afschrijvingen op 5 jaar gezet. Gebouwgerelateerde investeringen op 10 jaar.
- Ondersteunende diensten worden grotendeels ingekocht bij moederorganisaties op basis van groot aantal uren ondersteuning per week tegen marktconforme tarieven.
- Het businessplan bevatte geen nadere onderbouwing voor energie, vervoerskosten, onderhoud, belastingen & verzekeringen, rente, algemene kosten.
- De omzet van de kringloopwinkels gaat in 2013 uit van een omzet/m2 van € 330,-/m2 in 2013 en € 360,-/m2 in 2014. Dat is circa € 100,-/m2 onder het niveau van de realisatie Schalm 2012.
- Handelsomzet op basis van ervaringscijfers de Schalm en kengetallen in combinatie met de huidige marktprijzen voor grondstoffen en bulkpartijen.
- Afstortkosten: % afstort op het niveau van de Schalm gesteld.
- In het businessplan worden geen uitspraken gedaan over de verdeling van het resultaat. Door te spreken van een 'gezamenlijk' kringloopbedrijf wordt de indruk gewekt dat het resultaat 50%-50% verdeeld wordt, in voor- en tegenspoed. Gelijkwaardige participatie in het kringloopbedrijf is niet geëxpliciteerd in het businessplan, noch in het Collegebesluit.

De exploitatiebegroting over 2013 - 2014 gaat uit van een licht negatief resultaat in het eerste jaar (€ 67.969 negatief), en een positief resultaat in het tweede jaar (€20.587 positief). In de exploitatiebegroting is geen onderscheid gemaakt tussen de activiteiten voor textiel of huisraad.

Fase	raming	
	2013	2014
1. Inkoop / inzameling	-112	-118
2. Operatie	-1.468	-1.471
3. Verkoop / afvoer	1.513	1.610
Resultaat	-68	21

Tabel 1: exploitatiebegroting kringloopbedrijf 2013 en 2014. Bedragen * € 1.000.

Spaarnelanden en Paswerk spraken in het businessplan de volgende verdeling van verantwoordelijkheden af:

Fase	Functie	Verantwoordelijk
1	Intake en inname op huisadressen	Spaarnelanden
1	Inname bij winkel	Werkpas
2	Sorteren huisraad en textiel	Werkpas
3	Verkoop	Werkpas
3	Verkoop (rest)fracties	Spaarnelanden
3	Stort restfracties	Spaarnelanden

Tabel 2: verdeling verantwoordelijkheden voor functies kringloopbedrijf conform Businessplan 2013

2.4 Overeenkomst Spaarnelanden en Paswerk (2014)

Op 2 juli 2014 sloten Spaarnelanden en Werkpas de *Overeenkomst Spaarnelanden en Paswerk betreffende verwerking textiel en huisraad gemeente Haarlem*, waarin de partijen invulling gaven aan het businessplan. De overeenkomst gaat in op verplichtingen van de beide partijen, de wijze van overleg en verantwoording, wet- en regelgeving, het uitbesteden van werkzaamheden, vergoedingen, de duur en beëindiging van de overeenkomst, aansprakelijkheid en algemene bepalingen. In de bijlage van dit rapport zijn de belangrijkste artikelen opgenomen.

De overeenkomst wijkt op een aantal punten af van de uitgangspunten van het gezamenlijk businessplan uit 2013.

- Er wordt geen gezamenlijk kringloopbedrijf opgericht waarin zowel Spaarnelanden als Werkpas participeren, maar beide partijen verdelen taken en verrekenen op basis van vastgestelde vergoedingen.
- De overeenkomst betreft uitsluitend kosten(verrekening). De overeenkomst doet geen uitspraken over de wijze waarop de textiel, huisraad en (rest)fracties vermarkt dienen te worden. De 'omzet'-component ontbreekt. Uitgangspunten die in het businessplan werden genoemd, zoals het aantal winkels, zijn niet opgenomen.
- Het zwaartepunt van de investeringen, inspanningen en blootstelling aan (markt)risico komt bij Werkpas te liggen. Werkpas verplicht zich tot het opzetten van een (nieuw) sorteercentrum en kringloopwinkel, terwijl Spaarnelanden haar werkzaamheden onveranderd voortzet. Anders dan (in geest van) een gezamenlijk kringloopbedrijf komen mee- en tegenvallers volledig ten laste van Werkpas. Dit komt met name tot uiting in de formulering van Artikel 7.
- De verantwoordelijkheid voor intake en inname van textiel is volledig verschoven van Spaarnelanden naar Werkpas.
- De verantwoordelijkheid voor intake en inname van huisraad is voor delen van Haarlem verschoven naar Werkpas.
- In de overeenkomst zijn geen afspraken gemaakt over de verkoop van (rest)fracties. Wel is afgesproken dat Spaarnelanden grof vuil afvoert.

Component	Grondslag verrekening
Textiel	Spaarnelanden zamelt textiel in en stelt dit om niet ter beschikking aan het kringloopbedrijf. Het kringloopbedrijf betaalt een ophaalvergoeding van € 0,11 per kg. Ongesorteerd textiel (origineel) heeft een marktwaarde van circa € 0,40- € 0,50, afhankelijk van de kwaliteit en marktfluctuaties.
Huisraad	Het kringloopbedrijf zamelt huisraad in in Haarlem. Spaarnelanden betaalt het kringloopbedrijf hiervoor een ophaalvergoeding van € 0,18 per kg.
Afval	Textiel en huisraad dat na het sorteerproces niet vermarktbaar blijkt, wordt als afval opgehaald door Spaarnelanden tegen afgesproken tarieven.

Tabel 3: grondslag verrekeningen cf. samenwerkingsovereenkomst Spaarnelanden en Werkpas (2014)

Op basis van de gestelde afwijkingen kan geconcludeerd worden dat de uitgangspunten van het businessplan deels losgelaten zijn. Uit gesprekken blijkt dat de samenwerkingsovereenkomst tot stand is gekomen in een tijd dat het management van Spaarnelanden wisselde. Werkpas is in goed overleg eigenstandig verder gegaan met het opzetten van het kringloopbedrijf. Tijdens de opstartfase werd een concurrerende kringloopwinkel nabij Haarlem Noord geopend. Daarom is besloten vooralsnog één winkel te openen in Schalkwijk en geen tweede in Haarlem Noord.

In de praktijk worden de afspraken tussen Spaarnelanden en Paswerk nageleefd conform de overeenkomst.¹

2.5 Opzet kringloopbedrijf door Werkpas

Het kringloopbedrijf is opgericht door Werkpas in de vorm van dochteronderneming Werkbedrijf BV en bestaat uit een sorteercentrum en de kringloopwinkel. Het bedrijf is in operatie sinds het tweede kwartaal van 2015, twee jaar later dan gepland. Werkpas heeft verschillende investeringen gedaan om het sorteercentrum in de Cruquius-locatie en kringloopwinkel De Snuffelmug op te zetten. Deze kosten worden over een periode van vijf jaar afgeschreven.

Werkpas is zelfstandig, zonder participatie van Spaarnelanden, een huurovereenkomst aangegaan met Belcanto / Elan Wonen voor huisvesting van kringloopwinkel De Snuffelmug. De verhuurder is volgens de overeenkomst voornemens het pand op termijn te verkopen of herontwikkelen. Deze verkoop of herontwikkeling vindt in ieder geval niet voor oktober 2019 plaats. Als Elan hiertoe besluit moet een nieuwe locatie gevonden worden voor de kringloopwinkel.

2.6 Afspraken Spaarnelanden en de gemeente

Spaarnelanden en de gemeenten werken samen op basis van de domeindienstverleningsovereenkomst (DDO) Resultaatgericht Dagelijks beheer en onderhoud Domein Afval en Reiniging, getekend d.d. 19 december 2014. De DDO is een overeenkomst tussen de gemeente en Spaarnelanden, waar Werkpas geen deel van uitmaakt. Onder deze DDO vallen grof vuil en textiel als afvalstromen.

¹ Gebaseerd op facturen tussen Spaarnelanden en Werkpas 2014-2016

In de Vraagspecificatie Resultaten (d.d. 27 juni 2016) is een aantal bepalingen opgenomen over de relatie van Spaarnelanden tot textielinzameling. Spaarnelanden is als aangewezen afvalinzamelaar en –verwerker verantwoordelijk voor textielinzameling in de openbare ruimte. Dit doet Spaarnelanden door het beheer van textielcontainers. Spaarnelanden heeft hiermee een monopolie op textielinzameling in de openbare ruimte. Dit laat onverlet dat het mogelijk is om textiel in te zamelen op een privéadres: het staat inwoners van Haarlem vrij om textiel te doneren aan bijvoorbeeld een school, kerk of de inname van een kringloopwinkel.

De gemeente, als eigenaar van het ingezameld afval, heeft zeggenschap over de opbrengsten uit het afval, waaronder textiel. Over opbrengsten uit textiel doet de DDO geen specifieke uitspraken. De DDO stelt wel dat textiel naar Werkpas getransporteerd moet worden, maar niet dat textiel om niet ter beschikking moet worden gesteld. De DDO verwijst niet expliciet naar het Collegebesluit inzake textiel en huisraad.

3 Resultaten kringloopbedrijf

In dit hoofdstuk wordt de exploitatiebegroting uit het businessplan van 2013 vergeleken met de resultaten van het kringloopbedrijf in 2015 en 2016. Op basis van de gemaakte afspraken en resultaten wordt beoordeeld in hoeverre de gestelde doelen behaald zijn.

Voor de analyse van de exploitatie en de resultaten van het kringloopbedrijf is gebruikt gemaakt van de raming in het businessplan, de jaarrekening 2015 en de voorlopige resultaten over 2016 van het De weergegeven resultaten zijn uitsluitend van het kringloopbedrijf (dochteronderneming Werkpas). De inzamel- en afvoerdiensten die Spaarnelanden levert, zijn zichtbaar als kosten voor het kringloopbedrijf.

De exploitatie is geanalyseerd op basis van een indeling in drie fasen van het kringloopproces:

1. Inzameling en inkoop van textiel en huisraad;
2. Grof- en fijnsorteren van textiel en huisraad naar verkoopbaar en (rest)fracties;
3. Verkoop van textiel en huisraad, of verkoop en stort (rest)fracties.

De verschillende activiteiten van het kringloopproces zijn per fase weergegeven in het stroomschema in bijlage 3.

3.1 Fase 1: inzameling en inkoop

Het kringloopproces start met inzameling en inkoop van textiel en huisraad. Het kringloopbedrijf ontvangt textiel dat door Spaarnelanden opgehaald is tegen een onkostenvergoeding. Deze onkosten betreffen het beheren en legen van de textielbakken en zijn geschat op € 0,11 per kg. Als het kringloopbedrijf een marktprijs zou betalen voor door Spaarnelanden opgehaald textiel, zouden de jaarlijkse kosten voor inkoop van textiel circa € 200.000 hoger zijn. Deze 'marktwaaarde' van het textiel dat om niet ter beschikking wordt gesteld, is de bekostiging voor re-integratie. Het zijn de inkomsten die Spaarnelanden, en daarmee de gemeente derft. Dit bedrag werd in het collegebesluit van 2013 op € 165.000 geschat.

Het volume textiel dat afgelopen twee jaar werd opgehaald in Haarlem is significant minder dan vooraf ingeschat. Om een compleet winkelassortiment te kunnen bieden in de kringloopwinkel, is extra textiel ingekocht tegen de marktprijs van origineel. Het kringloop koopt in bij organisaties zonder winstoogmerk, zoals de Kinderkledingbank Haarlem.

Huisraad wordt op huisadressen opgehaald door het kringloopbedrijf of door inwoners naar De Snuffelmug gebracht. De inzameling en intake van huisraad levert het kringloopbedrijf inkomsten, omdat Spaarnelanden een ophaalvergoeding betaalt voor het 'uit de markt halen' van grof vuil. Vanwege deze bron van inkomsten, is het resultaat van inkoop en inzameling minder negatief dan in de exploitatiebegroting werd geraamd.

	raming		werkelijk	
	2013	2014	2015	2016
1. Inkoop / inzameling				
<i>In textiel</i>			-141	-169
<i>In huisraad</i>			48	92
Totaal inkoop / inzameling	-112	-118	-93	-78

Tabel 4: begroting en resultaten inkoop en inzameling textiel en huisraad. Bedragen * € 1.000.

	raming		werkelijk	
	2013	2014	2015	2016
Massabalans in tonnen				
Textiel totaal	700	700	777	874
<i>Textiel uit Haarlem</i>			553	561
<i>Textiel inkoop</i>			224	313
Huisraad	1.250	1.250	267	509

Tabel 5: massabalans textiel en huisraad in tonnen

Onderstaande tabel geeft de activiteiten in de fase van inzameling en inkoop weer en correspondeert met het stroomschema in de bijlage.

Activiteit	Toelichting
1a Inkoop	Werkpas koopt textiel in bij partij(en) buiten Haarlem voor gemiddeld € 0,42 per kg. Werkpas koopt in bij organisaties met een maatschappelijk karakter, zoals scholen, kerken en de kledingbank.
1b Consument deponert textiel in container Spaarnelanden.	Spaarnelanden stelt textiel om niet beschikbaar. Paswerk betaalt € 0,11 per kg ingezameld textiel, voor beheer en legen van de containers door Spaarnelanden, conform de overeenkomst d.d. 2 juli 2014.
1c Consument maakt gebruik van de huis-aan-huis ophaaldienst van Werkpas.	De consument stelt textiel gratis ter beschikking aan Paswerk. Kosten voor inzameling en transport zijn verrekend in fase 2 (operatie).
1d Consument brengt textiel naar de Snuffelmug of Cruquius.	De consument stelt textiel gratis ter beschikking aan Paswerk. Kosten voor inzameling en transport zijn verrekend in fase 2a (operatie).
1e Consument gebruikt ophaaldienst	De consument stelt huisraad gratis ter beschikking aan Paswerk. Kosten voor inzameling en transport zijn verrekend in fase 2b (operatie).
1f Consument brengt huisraad naar de Snuffelmug of Cruquius	De consument stelt huisraad gratis ter beschikking aan Paswerk. Kosten voor inzameling en transport, indien er transport plaatsvindt tussen De Snuffelmug en Cruquius zijn verrekend in fase 2b (operatie).

Tabel 6: kosten en vergoeding voor inkoop en inzameling van textiel en huisraad

3.2 Fase 2: operationele kosten

De operationele kosten bestaan uit het sorteren en het vermarkten van huisraad en textiel. De kosten bestaan onder andere uit:

- Inhuur productie- en winkelpersoneel;
- Inhuur begeleiding: bedrijfsleider en teamleiders;
- Transportkosten van de ophaaldienst en tussen de locaties;
- Huisvestingskosten van De Snuffelmug en het sorteercentrum op de Cruquiuslocatie;
- Ondersteunende diensten / algemene kosten;
- Afschrijvingskosten en rente.

De operationele kosten over 2015 en 2016 waren significant lager dan geraamd. De voornaamste verklaring is dat het kringloopbedrijf slechts één kringloopwinkel bestiert, in plaats van de geplande twee.

Opvallend is dat de verwerkte volumes textiel en huisraad sterk gestegen zijn, maar dat dit niet heeft geleid tot significant hogere operationele kosten. Zo is de omvang van het ingezamelde huisraad bijna verdubbeld, en zijn de kosten voor sorteren en verkoop nog geen € 20.000 hoger. Hieruit kan geconcludeerd worden dat het kringloopbedrijf na het opstartjaar efficiënter is gaan werken.

	<i>raming</i>		<i>werkelijk</i>	
2. Operationele kosten	2013	2014	2015	2016
Operatie textiel			-257	-266
Operatie huisraad			-567	-585
Totaal operatie	-1.468	-1.471	-823	-851

Tabel 7: begroting en resultaten operationele kosten sorteren en verkoop in De Snuffelmug. Bedragen * € 1.000.

Onderstaande tabel geeft de activiteiten in de fase van operatie weer en correspondeert met het stroomschema in de bijlage.

Activiteit	Toelichting
2a Operatie textiel wegen, sorteren en vermarkten	<p>Textiel uit stromen 1c. en 1d. wordt door een vrachtwagen van Paswerk opgehaald en naar het sorteercentrum op Cruquius gebracht. Bij aankomst wordt het textiel gewogen. Vervolgens wordt afval verwijderd.</p> <p>Na afvalscheiding wordt textiel opnieuw gewogen. Bij het grofsorteren wordt herdraagbare kleding gescheiden van niet-herdraagbaar textiel, dat vervolgens verder fijngesorteerd wordt in verschillende categorieën. De categorie ‘Winkelkwaliteit Snuffelmug’ wordt naar De Snuffelmug gebracht en te koop aangeboden aan Haarlemse consumenten.</p> <p>Een deel van het textiel wordt niet fijngesorteerd, maar direct doorverkocht aan marktpartijen. Ook uit het grof- en fijnsorteren volgt afval. De restfracties worden gewogen.</p>
2b Operatie huisraad wegen, sorteren en vermarkten	<p>Bij het sorteren wordt de huisraad uitgesplitst naar meubels, huishoudelijk, witgoed, bruingoed, onderdelen, lampen, fietsen, bedden, boeken, platen, sport & spel, lederwaren, schoenen, woninginrichting en vloerkleden. Niet-herbruikbare goederen worden afgevoerd als afval.</p>

Tabel 8: operationele kosten van sorteren en vermarkten textiel en huisraad

3.3 Fase 3: verkoop en afvoer restfracties

De gerealiseerde omzet uit verkoop van huisraad en textiel is circa de helft van de geraamde opbrengsten. Met name het volume ingezamelde huisraad is significant kleiner (509 ton t.o.v. de geschatte 1.250 ton), en na het sorteren blijkt bijna de helft niet verkoopbaar in de kringloopwinkel. Van de in 2016 ingezamelde huisraad is uiteindelijk 239 ton (47%) door Spaarnelanden afgevoerd als afval, inclusief restfracties die recyclebaar zijn.

3. Verkoop / afvoer	raming		werkelijk	
	2013	2014	2015	2016
<i>Uit textiel</i>			446	535
<i>Uit huisraad</i>			203	351
Totaal verkoop/afvoer	1.513	1.610	648	886

Tabel 9: begroting en resultaten verkoop en afvoer restfracties. Bedragen * € 1.000.

Activiteit	Toelichting
3a Verkoop aan consument in Snuffelmug	In de Snuffelmug wordt de beste kwaliteit textiel aangeboden.
3b/c/d Verkoop aan commerciële partij(en)	Werkpas verkoopt de textielcategorieën Afrikamix, handelsstromen, 1e keus, 2e keus, schoenen kwaliteit B en kinderkleding aan commerciële partijen door.
3e Afvoer restfracties	Spaarnelanden voert restfracties af tegen in de Overeenkomst (juni 2014) overeengekomen tarieven.
3g Verkoop aan consument in Snuffelmug	Paswerk verkoopt huisraad bij de Snuffelmug.
3f Transport en verwerking afval	Circa 50% van de huisraad die het kringloopbedrijf inzamelt en inneemt, blijkt na het sorteren afval: grof vuil en restfracties die recyclebaar zijn. Spaarnelanden voert restfracties af tegen in de Overeenkomst (juni 2014) overeengekomen tarieven.
3h Opbrengsten uit handel	Huisraad die in De Snuffelmug onverkoopbaar blijkt, wordt verhandeld.

3.4 Vergelijking businessplan en werkelijke resultaten

De originele businesscase maakt geen onderscheid naar textiel- en huisraad activiteiten. Daarom worden de resultaten voor textiel en huisraad tezamen gepresenteerd. In iedere fase besteedde of ontving het kringloop in 2015 en 2016 minder dan in 2013 werd geraamd.

Fase	raming		werkelijk	
	2013	2014	2015	2016
1. Inkoop / inzamelin	-112	-118	-93	-78
2. Operatie	-1.468	-1.471	-823	-851
3. Verkoop / afvoer	1.513	1.610	648	886
Resultaat	-68	21	-268	-43

Tabel 10: exploitatiebegroting (2013-2014) en resultaten (2015-2016). Bedragen * € 1.000.

Het verschil tussen de exploitatiebegroting en de resultaten over 2015 en 2016 is verklaarbaar:

- De omvang van het kringloopbedrijf, in termen van inkomende volumes, operatie en opbrengsten zijn significant kleiner dan geraamd in de exploitatiebegroting van 2013. Dit geldt met name aan de opbrengstenkant. Dit is deels verklaarbaar doordat er maar één winkel geopend is, in plaats van twee, waar het businessplan op gebaseerd was. Daarnaast is de winkel geopend in Schalkwijk, waar de koopkracht relatief gezien minder is dan in andere delen van de stad.
- Omdat de opbrengsten nóg lager uitvallen dan de kosten, is het verklaarbaar dat het resultaat uit textiel en huisraad afgelopen jaren negatief was. Het is de verwachting dat het kringloopbedrijf in 2017 een neutraal resultaat realiseert.
- De Snuffelmug is pas gestart in april 2015. In het eerste kwartaal van 2015 is geen omzet gedraaid. Ook moest de kringloopwinkel opgezet worden met medewerkers die vrijwel geen ervaring met kringloopwerk hebben.
- Het lerend vermogen van de medewerkers werd zichtbaar in 2016: verwerkte volumes textiel en huisraad waren groter, terwijl de operationele kosten niet significant toenamen.

Ondanks de kleinere omvang van het kringloopbedrijf in termen van omzet en volumes, draagt het bedrijf bij aan de in 2013 gestelde doelstellingen. De volgende tabel zet de doelstellingen af tegen de behaalde resultaten.

Doelstelling 0-2 jaar	Resultaten 2015 en 2016
Centrale intake en inname van huisraad (1.250 ton/jaar);	De opgehaalde volumes huisraad vallen tegen maar groeien. In 2015 en 2016 werd respectievelijk 267 en 509 ton opgehaald of ingenomen.
sorteren kleding/textiel ingezameld via kledingbakken (700 ton/jaar);	Via de kledingbakken van Spaarnelanden is in 2015 en 2016 respectievelijk 553 en 561 ton opgehaald. Daarnaast heeft Werkpas in 2015 en 2016 resp. 224 en 313 ton bijgekocht om de kringloopwinkel te kunnen voorzien van een compleet aanbod.
verkopen van huisraad en textiel (€ 1.600 K/jaar);	De totale opbrengsten voor textiel en huisraad vallen tegen t.o.v. de begroting. De opbrengsten bedroegen in 2015 € 648K en in 2016 € 886K.
twee kringloopwinkels, locatie Schalkwijk en Haarlem noord;	In 2015 is één kringloopwinkel geopend, in Schalkwijk.
inzet van minimaal 35 medewerkers die een achterstand op de reguliere arbeidsmarkt hebben.	Deze doelstelling is ruim behaald met in 2015 41 WSW-medewerkers, 25 dagbesteders, 11 stagiairs en 6 vrijwilligers. In 2016 41 WSW-medewerkers, 47 dagbesteders, 2 stagiairs en 6 vrijwilligers.

Tabel 11: vergelijking doelstellingen en resultaten 2015 en 2016

Op basis van deze resultaten kan geconcludeerd worden dat het kringloopbedrijf met succes is opgericht en bijdraagt aan de gestelde doelstellingen. Hoewel de doelstellingen in kwantitatieve zin nog niet allemaal bereikt zijn, blijkt uit de jaarcijfers dat het kringloopbedrijf groeipotentieel heeft en steeds efficiënter te werk gaat. De overkoepelende doelstellingen van de gemeente, het realiseren van re-integratietrajecten en het bijdrage aan Haarlem circulair, worden door het kringloopbedrijf gerealiseerd.

4 Evaluatie afsprakenkader en resultaten

Hoe verhouden het huidige afsprakenkader en de resultaten van het kringloopbedrijf zich tot tariefstelling van de afvalstoffenheffing? Dit hoofdstuk behandelt de grondslag van de afvalstoffenheffing en het concept van maximale kostendekkendheid. Daarbij wordt ingegaan op de vraag wat afval en afvalverwerking is. Vanuit deze grondslag wordt het afsprakenkader beoordeeld.

4.1 Wat is afval en afvalbeheer

De definitie van afval is volgens het Landelijk afvalbeheerplan (LAP2): *alle stoffen, preparaten of voorwerpen waarvan de houder zich ontdoen, voornemens is zich te ontdoen of zich moet ontdoen*. Vertaald naar Haarlem betekent dit dat als inwoners zich willen ontdoen van textiel en huisraad, dit aan te merken is als 'afval'. De gemeenteraad en het college van burgemeesters en wethouders zijn wettelijk verantwoordelijk voor de inzameling van het afval van huishoudens. De gemeente kan hiertoe een afvalverwerker aanwijzen, die het afval verwerkt dat aan de openbare weg wordt aangeboden, zoals via textielcontainers. Dit laat onverlet dat inwoners afval ook kunnen aanbieden op privéadressen naar keuze, zoals een kringloopwinkel.

Bij het beheer van afval wordt gebruik gemaakt van de Ladder van Lensink. Het beleid van de overheid moet erop gericht zijn zo veel mogelijk afval de Ladder van Lansink te laten 'beklimmen': de hoogste voorkeur voor preventie, de laagste voorkeur voor storten.

- preventie
- hergebruik
- sorteren en recyclen
- verbranden
- storten

De activiteiten van het kringloopbedrijf richten zich op het hergebruik, sorteren en recyclen van afval, en beslaan hiermee dus een belangrijk deel van het afvalbeheer.

4.2 Grondslag tariefstelling afvalstoffenheffing

Met de afvalstoffenheffing kunnen gemeenten de inzameling van het huishoudelijk afval bekostigen, op basis van de Gemeentewet en de Wet Milieubeheer.

Op grond van artikel 219², tweede lid, van de Gemeentewet kunnen de gemeentelijke belastingen worden geheven naar in de belastingverordening te bepalen heffingsmaatstaven. De afvalstoffenheffing, baatbelasting en gebruiks- en genotsrechten (zoals reinigingsrechten) zijn geregeld in artikelen 222, 229 en 229b van de Gemeentewet. Artikel 229b³ schrijft voor dat tarieven zodanig worden vastgesteld dat de geraamde baten van de rechten niet uitgaan boven de geraamde lasten ter zaken. Dit betekent dat de heffing niet meer dan 100% kostendekkend mag zijn. Het

---

² Gemeentewet, Artikel 219, lid 2: Behoudens het bepaalde in andere wetten dan deze en in de tweede en derde paragraaf van dit hoofdstuk kunnen de gemeentelijke belastingen worden geheven naar in de belastingverordening te bepalen heffingsmaatstaven, met dien verstande dat het bedrag van een gemeentelijke belasting niet afhankelijk mag worden gesteld van het inkomen, de winst of het vermogen.

³ Gemeentewet, Artikel 229b, lid 1: In verordeningen op grond waarvan rechten als bedoeld in artikel 229, eerste lid, onder a en b, worden geheven, worden de tarieven zodanig vastgesteld dat de geraamde baten van de rechten niet uitgaan boven de geraamde lasten ter zake.

wetsartikel definieert 'lasten' niet. In de gemeentelijke praktijk worden baten uit afvalverwerking verrekend met de lasten. Dit geldt ook voor Haarlem.

De gemeente is verplicht om de kostenonderbouwing van heffingen, waaronder de afvalstoffenheffing, transparant te maken. Artikel 15.33 van de Wet Milieubeheer geeft een nadere specificatie van de wijze waarop de afvalstoffenheffing vastgesteld wordt. Volgens het BBV dat in 2016 vernieuwd is, moeten de beleidsuitgangspunten die ten grondslag liggen aan de tariefstelling van de afvalstoffenheffing verplicht worden opgenomen in de paragraaf lokale heffingen.⁴

4.3 Resultaten onderzoek afvalstoffenheffing Haarlem 2015

In 2015 werd een onderzoek verricht naar de samenstelling van de afvalstoffenheffing. Het onderzoeksrapport werd in maart 2016 behandeld door het College. Het onderzoek gaf inzicht in de kostenverschillen in inzameling en verwerking ten opzichte van vergelijkbare gemeenten. Het ging in op gehanteerde percentages kostendekkendheid, de verdeling van kosten aan een- en meerpersoonshuishoudens. Ook werd de mate van afvalscheiding t.o.v. vergelijkbare gemeenten in kaart gebracht en verklaard. Naar aanleiding van het rapport werd een aantal voorstellen gedaan en uitgevoerd om de hoogte van de afvalstoffenheffing te beperken.

Twee conclusies zijn relevant voor dit onderzoek:

- De kostendekkendheid voor Haarlem en de benchmarkgemeenten is vrijwel 100%.
- De verwerkingslasten zijn in Haarlem per huishouden € 12,80 hoger dan de benchmark. Dit wordt veroorzaakt door het verwerkingstarief, de hoge kosten voor overslag en transport naar de afvalverwerker (het Afval energiebedrijf Amsterdam) en textielopbrengsten die vanaf 2015 niet ten goede komen van de afvalstoffenheffing. [...] Ook zijn in Haarlem de opbrengsten uit textiel toebedeeld aan NV Paswerk (€ 0,3 mln.) en worden deze opbrengsten niet verrekend met de verwerkingskosten van Spaarnelanden. De (netto) verwerkingslasten van Spaarnelanden worden hierdoor verhoogd.

De uitkomsten van het onderzoek vormden input voor de besluitvorming van het Strategisch plan afvalbeheer (SPA) en in het vervolg daarop de Kadernota 2016. De onderdelen textiel en huisraad zijn hierin niet meegenomen, aangezien hier nader onderzoek naar verricht moest worden.

Het is feitelijk gezien juist dat textielopbrengsten vanaf 2015 niet ten goede komen aan de afvalstoffenheffing. Echter, het rapport vermeldt niet dat dit tot en met 2013 óók het geval was. Toen werd textiel om niet ter beschikking gesteld aan De Schalm. Alleen in de twee overbruggingsjaren waarin Paswerk het kringloopbedrijf opzette, maakte Spaarnelanden de opgehaalde textiel te gelde en kwamen opbrengsten ten goede aan de afvalstoffenheffing. Het is dus geen noviteit dat textielopbrengsten vanaf 2015 niet werden toegerekend aan de afvalstoffenheffing. Daarnaast richt het onderzoek zich uitsluitend op textiel.

---

⁴ Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten, Hoofdstuk II, Artikel 10: De paragraaf betreffende de lokale heffingen bevat ten minste een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe bij de berekening van tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden, wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd.

4.4 Doorbelasting lasten en baten textiel

Doorbelasting aan de afvalstoffenheffing loopt op dit moment via afvalverwerker Spaarnelanden. Spaarnelanden wordt door Werkpas vergoed voor de gemaakte kosten voor het inzamelen van textiel. Dit betekent dat deze verwerkingskosten niet worden doorberekend via de afvalstoffenheffing.

De baten (marktprijs ongesorteerd textiel minus inzamelkosten) vallen toe aan Werkpas ter bekostiging van het Werkbedrijf dat reïntegratietrajecten verzorgt. In het Collegebesluit d.d. 29 oktober 2013 werden de 'gederfde inkomsten' van de gemeente Haarlem berekend op € 165.000 per jaar. Deze berekening was gebaseerd op voortzetting van de afspraken zoals deze golden tussen De Schalm en Spaarnelanden; gemaakt toen Spaarnelanden nog niet verzelfstandigd was.

Als dezelfde berekeningswijze wordt toegepast, op basis van de huidige afspraken met betrekking tot vergoeding voor het legen en beheren van containers, bedroegen de (in theorie) gederfde inkomsten van de gemeente circa € 210.000 in 2015 en 2016. Dit betekent dat de baten van circa € 210.000 niet ten goede komen aan het tarief van de afvalstoffenheffing.

4.5 Werkelijke kosten verwerking huisraad

Spaarnelanden betaalt het kringloopbedrijf op dit moment € 0,18 per kg voor het ophalen en inzamelen van huisraad. Als het kringloopbedrijf de huisraad niet zou ophalen en sorteren, zou het waarschijnlijk worden afgevoerd als grof vuil. Dit blijkt ook uit het sorteerproces: meer dan 50% van de huisraad die het kringloopbedrijf binnenkrijgt, is niet verkoopbaar in de winkel. Deze spullen worden gescheiden en ontmanteld om als restfracties af te voeren.

De ophaalvergoeding voor het uit de markt halen van huisraad bedroeg in 2015 en 2016 respectievelijk € 60.000 en € 92.000. De ophaalvergoeding is daarmee een verwerkingskostenpost voor Spaarnelanden. Daarmee wordt deze kostenpost doorbelast via de afvalstoffenheffing.

De ophaalvergoeding dekt niet de werkelijke verwerkingskosten van huisraad. Deze bedroegen in 2015 en 2016 respectievelijk € 364.000 en € 234.000⁵, ofwel € 1,41 en € 0,46 per kg. Aan de kiloprijs is te zien dat de verwerking kostenefficiënter wordt. Deze werkelijke kosten worden dus niet doorbelast via de afvalstoffenheffing, omdat Spaarnelanden slechts € 0,18 per kg betaalt.

4.6 Evaluatie zuiverheid tariefstelling afvalstoffenheffing

Door de onderlinge verrekening is de opbouw van het tarief van de afvalstoffenheffing op twee punten niet zuiver.

- Baten uit verkoop van origineel (ongesorteerd textiel) worden niet in mindering gebracht op het tarief voor afvalstoffen, maar ingezet voor een ander doel: het realiseren van reïntegratietrajecten.
- De werkelijke kosten van het sorteren en verwerken van huisraad zijn niet opgenomen in het tarief, terwijl huisraad verwerkt zou worden als grof vuil als het niet door Werkpas ingezameld zou worden.

---

⁵ Dit is het netto resultaat van het Werkbedrijf: de kosten voor het sorteren van huisraad zijn groter dan de opbrengsten uit verkoop. Beide bedragen zijn *exclusief* de ophaalvergoeding die Werkpas ontvangt.

5 Alternatieve bekostiging re-integratie en tariefstelling afvalstoffenheffing

Voor voortzetting van het kringloopbedrijf én een zuivere opbouw van het tarief van de afvalstoffenheffing is het wenselijk om het afsprakenkader te wijzigen:

- De gewenste waarde van reïntegratietrajecten expliciet te maken en mee te nemen in de verwervingsafspraken met Werkpas voor 2018 en verder, in plaats van doorbelasting via de afvalstoffenheffing.
- Het kringloopbedrijf te erkennen als een duurzame inzamelaar en sorteerder van huisraad, waarvan na scheiding circa de helft afval blijkt, en begrote verwerkingskosten door te belasten via de afvalstoffenheffing.

Als de hiervoor beschreven ontvlechting van verrekening tussen de partijen doorvertaald wordt, geeft dit de volgende financiële effecten.

- De netto opbrengsten uit verkoop van origineel van circa € 200.000 worden doorberekend aan de afvalstoffenheffing. Spaarnelanden heeft immers € 200.000 minder verwerkingskosten.
- Het kringloopbedrijf betaalt een marktconforme prijs voor textiel. Dit resulteert voor de businesscase van textielverwerking in een negatief resultaat van € 100.000. Voorgesteld wordt om dit bedrag te hanteren als prestatiesubsidie voor het realiseren van reïntegratietrajecten.
- Het kringloopbedrijf maakte over 2016 netto kosten van € 0,46 per kg huisraad. Omdat het bedrijf steeds efficiënter wordt, wordt voorgesteld te werken met een ophaalvergoeding van € 0,40 per kg. Bij 500 ton huisraad komt dit neer op een bedrag van € 200.000 dat doorbelast wordt aan de afvalstoffenheffing.
- Spaarnelanden stopt met het betalen van de ophaalvergoeding voor huisraad van € 0,18. Bij 500 ton huisraad komt dit neer op een reductie van lasten voor Spaarnelanden van circa € 100.000. Deze reductie in verwerkingskosten komt ten goede aan de afvalstoffenheffing.

Deze verrekening betekent dat het resultaat voor het kringloopbedrijf (Werkpas) onveranderd blijft. Het voordeel van € 300.000 dat Spaarnelanden heeft door het ontvangen van baten uit verkoop van origineel en het stoppen met de ophaalvergoeding, wordt direct doorbelast in het tarief van de afvalstoffenheffing. Door deze directe doorbelasting is het resultaat voor Spaarnelanden niet positief maar neutraal. Het voorstel betekent een voordeel voor de afvalstoffenheffing van € 100.000.

Post	Spaarnelanden	Afvalstoffenheffing	Werkpas	Betrekken bij verwerving WP
Baten verkoop textiel origineel	-200	-200	200	
Stoppen ophaalvergoeding € 0,18 / kg Spaarnelanden aan Werkpas	-100	-100	100	
Starten ophaalvergoeding € 0,40 / kg gemeente aan Werkpas		200	-200	
Nadelig effect betrekken bij verwerving en afspraken met Werkpas Holding BV voor 2018 e.v.			-100	100
Totaal	-300	-100	0	100

Tabel 12: wijziging bekostiging activiteiten kringloopbedrijf en doorbelasting afvalstoffenheffing. Bedragen * € 1.000.

Bij de Kadernota 2017 wordt het voorstel gedaan om:

- Het om niet ter beschikking stellen van Haarlems textiel, zoals besloten in het Collegebesluit [2013/422892](#) (*Realiseren van reïntegratietrajecten door het inzamelen en verwerken van textiel en huisraad, d.d. 29 oktober 2013*), te beëindigen.
- Baten uit verkoop van origineel van € 200.000 toe te rekenen aan het tarief van de afvalstoffenheffing; Spaarnelanden heeft immers € 200.000 minder verwerkingskosten.
- De € 100.000 minder verwerkingskosten door het stoppen van de ophaalvergoeding van Spaarnelanden aan Werkpas toe te rekenen aan het tarief van de afvalstoffenheffing;
- Een ophaalvergoeding van € 0,40 per kg voor huisraad te vergoeden aan Werkpas, en dit door te belasten via de afvalstoffenheffing, € 200.000 voor 2018; en deze vergoeding jaarlijks opnieuw te begroten i.s.m. Werkpas.

Door bovenstaande (financiële) besluiten wordt de gewenste zuiverheid in de tarieven voor de afvalstoffenheffing gerealiseerd en wordt in de Begroting 2018 voldaan aan de wettelijke verplichtingen. De besluiten hebben wel een negatief effect op de specifieke businesscase van het Werkbedrijf BV (i.c. een toename van de kosten met € 100.000 voor de Snuffelmug). Het college betreft dit financieel nadelige effect bij de verwerving en afspraken die met Werkpas gemaakt gaan worden voor 2018 en verder. Dit traject wordt tussen de Kadernota 2017 en Begroting 2018 doorlopen, zodat in de financiële vertaling in de Begroting 2018 zichtbaar gemaakt kan worden en waarbij wordt bijgedragen aan de gemeentelijke doelstellingen voor duurzaamheid en circulaire economie en de continuïteit van de Werkpas Holding BV gewaarborgd blijft.

6 Verantwoording

Dit rapport is tot stand gekomen op basis van gesprekken met:

- Robert Oosting, directeur Spaarnelanden
- Marijn van der Maesen, adviseur Spaarnelanden
- Louwrens van der Linden, controller Spaarnelanden
- Cees Boon, directeur Werkpas
- Wouter Mooijekind, controller Werkpas a.i.
- Tom Wielart, manager kringloopbedrijf
- Esger Douwes Dekker, unit manager Paswerk

Bijlage 1: beschrijving betrokken partijen

Werkpas

De businesscase voor inzameling en verwerking van textiel en huisraad is in 2013 opgesteld tussen Werkvoorzieningsschap Zuid-Kennemerland (Paswerk) en Spaarnelanden. Paswerk is een gemeenschappelijke regeling waarin de gemeenten Bloemendaal, Haarlem, Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Heemstede en Zandvoort participeren. Paswerk is belast met de uitvoering en behartiging van de gemeenschappelijke en afzonderlijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de sociale werkvoorziening. De vestigingsplaats van Paswerk is Cruquius.

Per 1 januari 2015 zijn de uitvoering van de Wsw en de re-integratieactiviteiten geheel van elkaar gescheiden en ondergebracht in afzonderlijke juridische entiteiten, als uitvloeisel van de gemeentelijk strategische beleidskeuzes rond de invoering van de Participatiewet. Werkpas Holding BV is uit de GR Paswerk gelicht en als aparte BV doorgegaan. Eigenaren/aandeelhouders zijn Zandvoort (10%) en Haarlem (90%). Paswerk richt zich op alle re-integratieactiviteiten, dagbesteding en jeugdactiviteiten. Werkpas is net als Paswerk gevestigd te Cruquius.

Werkbedrijf BV is onderdeel van Werkpas Holding BV. Dit bedrijf is ultimo 2014 opgericht. Activiteiten van Werkbedrijf Haarlem BV zijn:

- Sorteren van kleding.
- Haarlems Kringloopcentrum Snuffelmug.
- Fietsdepot Haarlem.
- Buurtbedrijf Haarlem-Oost en Schalkwijk.

Afspraken in het kader van inzameling en verwerking van textiel en huisraad zijn van de GR Paswerk zonder wijziging overgedragen aan Werkbedrijf BV. Korthedshalve worden de gemeenschappelijke regeling Paswerk, Werkpas Holding en het Werkbedrijf in dit relaas aangeduid als "Werkpas".

Spaarnelanden

Spaarnelanden nv is een verbonden partij, die ontstaan is door het verzelfstandigen van taken en activiteiten van de gemeente Haarlem tussen 2005 en 2009. De gemeente Haarlem is opdrachtgever en de enige aandeelhouder van het bedrijf. Spaarnelanden is verantwoordelijk voor afvalinzameling en beheer en onderhoud van de openbare ruimte.

De inzameling en verwerking van afval is geregeld in de Wet milieubeheer (Artikel 15.33), verder uitgewerkt in de Haarlemse Afvalstoffenverordening 2009. Op grond van deze verordening wijst het college de inzameldienst(en) aan die mag (mogen) inzamelen in Haarlem. Tevens kan het college andere inzamelaars aanwijzen voor bepaalde soorten afval. In het Uitvoeringsbesluit afvalstoffenverordening is Spaarnelanden nv als inzameldienst aangewezen. Er zijn geen andere inzamelaars aangewezen, behalve voor klein chemisch afval.

Op 1 januari 2015 werden nieuwe contracten met de gemeente Haarlem afgesloten voor een periode van vier jaar, met verlenging van twee jaar voor de volgende domeinen: Afval en Reiniging, Groen en Spelen, Parkeren, Coördinatie meldingen, Verhardingen en Wagenpark. Textielinzameling valt onder de domeindienstverleningsovereenkomst (DDO) Resultaatgericht Dagelijks beheer en

onderhoud Domein Afval en Reiniging, getekend d.d. 19 december 2014. De DDO is een overeenkomst tussen de gemeente en Spaarnelanden, waar Werkpas geen deel van uitmaakt.

Bijlage 2: samenvatting overeenkomst Spaarnelanden en Werkpas

Relevante artikelen Overeenkomst Spaarnelanden en Paswerk betreffende verwerking textiel en huisraad gemeente Haarlem, d.d. 2 juli 2014

Artikel 2: Verplichtingen Paswerk

1. Paswerk verlicht zich met zorg en vakkundigheid het textiel en huisraad te sorteren, met mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt, in:
  - a. Herdraagbaar textiel, niet-herdraagbare producten, voor hergebruik geschikt huisraad; en
  - b. Niet-herbruikbare restanten (restafval)
2. Paswerk zal in haar bedrijfsvoering personeel inzetten dat beschikt over de nodige specifieke vakkennis.
3. Paswerk is verplicht het restafval dat bij het uitsorteren van het in Haarlem ingezamelde textiel is vrijgekomen, door Spaarnelanden te laten afvoeren en verwerken. De kosten restafval huisraad komen ten laste van Paswerk en worden door Spaarnelanden in rekening gebracht bij Paswerk.
4. Kennelijk verloren voorwerpen van waarde, die in het afval zijn aangetroffen worden door Paswerk ingeleverd bij de publiekshal van de gemeente Haarlem of maakt melding daarvan op de website verlorenofgevonden.nl.

Artikel 3: verplichtingen Spaarnelanden

1. Spaarnelanden verplicht zich met zorg en vakkundigheid al het textiel in te zamelen afkomstig van huishoudens in het verzorgingsgebied van de gemeente Haarlem en het textiel na inzameling om niet ter beschikking te stellen aan Paswerk.
2. Spaarnelanden verplicht zich met zorg en vakkundigheid zorg te dragen voor het beheer van de textielbakken (48 stuks, peiljaar 2014) waar huishoudens in het verzorgingsgebied van de gemeente Haarlem het textiel in kunnen deponeren ten behoeve van de uitvoering van deze overeenkomst.
3. Spaarnelanden verplicht zich zorg te dragen voor het afvoeren van de niet-herbruikbare restanten die vrijkomen bij het uitsorteren bij Paswerk.

Artikel 6: Uitbesteden van werkzaamheden

1. Het is Paswerk niet toegestaan werkzaamheden, voortvloeiend uit deze overeenkomst, uit te laten voeren door derden, tenzij partijen anders schriftelijk overeenkomen.

Artikel 7 meldt dat Spaarnelanden de overeenkomst zonder ingebrekestelling en zonder rechtelijke tussenkomst kan beëindigen, indien Paswerk naar het oordeel van Spaarnelanden zijn verplichtingen niet, of niet naar behoren nakomt. Echter slechts nadat Paswerk in de gelegenheid is gesteld alsnog de bedoelde verplichtingen na te komen.

Artikel 8 en de Bijlage 1 van de overeenkomst bevatten een overzicht van de overeengekomen vergoedingen en de daarbij geldende condities. De in bijlage 1 opgenomen vergoedingen worden één keer per jaar herzien en voor het eerst op 1 april 2015. De herziening is gelijk aan de jaarlijkse herziening tussen Spaarnelanden en de gemeente Haarlem.

Transport en overige inzamelkosten textiel

1. Het textiel wordt door Spaarnelanden om niet ter beschikking gesteld aan Paswerk.
2. Paswerk betaalt aan Spaarnelanden een vergoeding voor het inzamelen van het textiel afval en het beheer van textielbakken. Spaarnelanden stuurt Paswerk per kwartaal een gespecificeerde nota. De vergoeding is opgenomen in bijlage 1 onder I.
  - Tarief kosten inzameling: € 110,- per ton.
  - De kleding wordt om niet verstrekt. Alleen de kosten van inzameling worden doorberekend.
  - Spaarnelanden verzorgt de aanschaf, plaatsing en onderhoud van de inzamelcontainers voor textiel.
  - Spaarnelanden verzorgt de inzameling van het textiel en levert het textiel af op de locatie Paswerk te Cruquius.
  - Eventuele verbeteringen van kwaliteit, bijvoorbeeld door het vervangen van bovengrondse containers door ondergrondse containers, worden niet aan deze verrekening gekoppeld.
  - Eventuele vervuiling wordt niet verrekend.

Afstortkosten

3. Paswerk betaalt aan Spaarnelanden een vergoeding voor het transport en verwerking van de niet-herbruikbare restanten na uitsortering van het huisraad. Spaarnelanden stuurt per kwartaal een gespecificeerde nota inclusief weegbonnen. De vergoeding is opgenomen in bijlage 1 onder II.
  - Tarief kosten transport: € 150,- per rit.
  - Tarief kosten verwerking: € 105,- per ton.
  - Spaarnelanden plaatst containers bij Paswerk ten behoeve van de niet-herbruikbare restanten huisraad (grofvuil).
  - Spaarnelanden haalt op afroep de niet-herbruikbare restanten (grofvuil) op van de locatie Paswerk te Cruquius.
  - De hoeveelheid aan afstort huisraad wordt gewogen bij Spaarnelanden en/of Paswerk.
  - Over deze tonnen huisraad is reeds een vergoeding genoten (zie onder "Vergoeding voor het uit de "markt" halen van het ingezamelde grof huishoudelijk afval").

Uit de markt halen van ingezameld grof huishoudelijk afval

4. Paswerk ontvangt van Spaarnelanden voor het uit de "markt" halen van ingezameld huisraad binnen de gemeente Haarlem. De vergoeding is opgenomen in bijlage 1 onder III.
  - Vergoeding grof huishoudelijk afval: € 180,- per ton.
  - De hoeveelheid aan ingezameld grof huishoudelijk afval (huisraad) wordt gewogen bij Spaarnelanden en/of Paswerk.
  - Het betreft alleen ingezameld grof huishoudelijk afval (huisraad) uit het verzorgingsgebied van de gemeente Haarlem.

Elektrische en elektronische apparaten (AEEA)

5. Paswerk ontvangt van Spaarnelanden voor het inleveren van elektrische en elektronische apparaten een vergoeding zoals opgenomen in bijlage 1 onder IV.
  - Vergoeding afstort AEEA: € 45,- per ton.
  - De gemeente Haarlem is verplicht tot afgifte AEEA aan Wecycle.

Bijlage 2 van de overeenkomst bevat een addendum dat de partijen verplicht tot overleg indien organisatorische wijzigingen zich voordoen, om te bezien of werking en uitgangspunten van de overeenkomst wijzigen. De afsplitsing van Paswerk Holding heeft in 2015 niet geleid tot herziening van de overeenkomst. Derhalve geldt de overeenkomst nog steeds. Volgens artikel 9 is de overeenkomst op 1 april 2013 in werking getreden voor de duur van 1 jaar. De overeenkomst wordt telkens stilzwijgend met 1 jaar verlengd, met inachtneming van een opzegtermijn van 3 maanden voor het einde van de overeenkomst. Spaarnelanden en Paswerk hebben eventuele actualisatie van de overeenkomst aangehouden, hangende deze evaluatie.